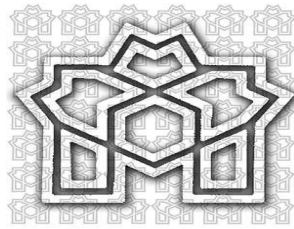

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه علامه طباطبائی

دانشکده ادبیات و زبانهای خارجی

پایان نامه دوره دکتری رشته فلسفه

تبیین و تحلیل عناصر اصلی فلسفه تکنولوژی هیدگر

سید محمد مهدی موسوی مهر

استاد راهنما

جناب آقای دکتر اسدی

استادان مشاور

جناب آقای دکتر داوری اردکانی

جناب آقای دکتر مصحح

بهمن ۱۳۸۹

فرم گردآوری اطلاعات پایان‌نامه‌ها
کتابخانه مرکزی دانشگاه علامه طباطبائی

عنوان : تبیین و تحلیل عناصر اصلی فلسفه تکنولوژی هیدگر	
نویسنده / محقق: سید محمد مهدی موسوی مهر	
مترجم: —	
استاد راهنما: دکتر محمدرضا اسدی اساتید مشاور: دکتر رضا داوری اردکانی، دکتر علی اصغر مصلح اساتید داور: دکتر عبدالله نصری، دکتر سید حمید طالب زاده، محمد سعید حنایی کاشانی	
کتابنامه: ندارد	واژه‌نامه: دارد
نوع پایان‌نامه:	بنیادی * توسعه‌ای کاربردی ☐
مقطع تحصیلی: دکترا	سال تحصیلی: ۱۳۹۰ - ۱۳۸۹
محل تحصیل: تهران	نام دانشگاه: علامه طباطبائی دانشکده: ادبیات و زبانهای خارجی
تعداد صفحات: ۳۱۱	گروه آموزشی: فلسفه
کلیدواژه‌ها به زبان فارسی: هایدگر، تکنولوژی، ابزار، انکشاف، گشتل	
کلیدواژه‌ها به زبان انگلیسی: Heidegger, technology, instrument, aletheia, Ge-stell	

چکیده

الف. موضوع و طرح مسئله (اهمیت موضوع و هدف):

هیدگر جزء اولین کسانی است که موضوع تکنولوژی را به طور جدی و به گونه ای فلسفی مورد مذاقه قرار می دهد. او با اشاره به مفهوم «بودن در جهان»، تحلیل پدیدارشناختی از محیط روزمره ارائه می کند. اگرچه تمرکز اصلی هایدگر بر موضوع تکنولوژی بعد از وجود و زمان و در "پرسش از تکنولوژی" شکل می گیرد اما این اندیشه هیچ گاه بیوند خود را با عناصر اصلی اندیشه هایدگر از دست نداده است.

ذات تکنولوژی به هیچ وجه امری تکنولوژیک نیست. علاوه بر آن نباید تکنولوژی را امری خنثی تصور کرد زیرا در آن صورت تسلیم آن خواهیم شد. هیدگر برای بیان منظور خود درباره تکنولوژی، به سراغ افلاطون و ارسطو می رود و از تحلیل مفهوم پوئیسیس و تخنه کمک می گیرد تا نشان دهد که ماهیت تکنولوژی ربطی تام با انکشاف دارد. به نظر او انکشاف حاضر در تکنولوژی جدید، نوعی تعرض است. تعرضی که همان چهارچوب بندی است و به دنبال این است که طبیعت تامین کننده انرژی باشد.

منشاء پیدایش علم جدید هم نگاه تکنولوژیک است زیرا نگرش و رفتار متمایل به چهارچوب بندی در بشر، باعث پیدایش علوم دقیقه جدید می شود. او قائل به این نیست که باید با تکنولوژی به مبارزه پرداخت بلکه نظر او این است که نباید نسبت به آن غافل بود. در نهایت راه چاره ای که او برای رهایی از این خطر مطرح می کند وارستگی و تامل درباره تکنولوژی در قلمرو هنر است.

اهمیت این تحقیق به ویژه با تأکیدی که در جامعه ما بر آراء هیدگر وجود دارد اما عموماً به نظریات او در باب علم کمتر توجه می شود، مضاعف خواهد بود. همچنین تحقیقاتی از این دست می تواند برخی سوء تعبیرها که درباره هیدگر وجود دارد را برطرف نماید.

ب. مبانی نظری شامل مرور مختصری از منابع، چارچوب نظری و پرسش‌ها و فرضیه‌ها:

تا قبل از هیدگر تعاریف معمولی از تکنولوژی و حتی تعاریف فلسفی نوعی تعاریف ابزاری و مبتنی بر رویکردی جامعه شناختی بوده است. اما هیدگر با تبیین هستی شناختی که از تکنولوژی ارائه می دهد، افق جدیدی را در فهم تکنولوژی می گشاید که مسبوق به سابقه نیست. اما این تحلیل از تکنولوژی چنان با تعابیر پیچیده و دشوار فلسفی آمیخته است که استفاده از دیدگاه او برای اهل فلسفه و خصوصاً غیر اهالی فلسفه تا حدودی ناممکن می شود. لذا لازم است برای برطرف کردن ابهامات و پیچیدگیهای تبیین هیدگر از تکنولوژی و قابل استفاده کردن آن برای دیگر شاخه های علوم انسانی و حتی علوم پایه نیاز جدی به بررسی دیدگاه هیدگر باشد. بنابراین منظور اصلی از این تحقیق تبیین و تحلیل عناصر اصلی فلسفه تکنولوژی هیدگر و بیان نقاط مبهم آن است.

پرسش های تحقیق :

الف) پرسش اصلی :

تکنولوژی جدید چگونه وجودی است که ذات آن باید بر اساس تعریف جدیدی از علیت و در نسبت با حقیقت و هنر و معرفت معرفی شود؟

ب) سوالات فرعی

۱- چگونه تکنولوژی از ماهیت (ذات) تکنولوژی متمایز می شود؟

۲- تعریف جدید هیدگر از علیت چیست؟

۳- نسبت انکشاف با پوئیسیس و ماهیت تکنولوژی چیست؟

۴- نسبت تخته با هنر و حقیقت چیست؟

۵- نسبت علم جدید و تکنولوژی چیست؟

۶- گشتل چیست؟

۷- نسبت گشتل با تقدیر و آزادی و خطر و نجات بخشی چیست؟

۸- نسبت آزاد با تکنولوژی به چه معناست؟

۹- نسبت هنر و تکنیک جدید چیست؟

فرضیه تحقیق

اساساً چنین تحقیق هایی چون از نوع اکتشافی هستند نمی توانند با فرضیه آغاز شوند.

پ. روش تحقیق شامل تعریف مفاهیم، روش تحقیق، جامعه مورد تحقیق، نمونه‌گیری و روش‌های نمونه‌گیری، ابزار

اندازه‌گیری، نحوه اجرای آن، شیوه گردآوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها:

در این تحقیق با مراجعه به منابع دست اول شامل متون اصلی هیدگر و استفاده از منابع دست دوم، شامل کتاب‌ها، مقالات، شروح و تعلیقه‌های موجود در باب فلسفه تکنولوژی که مرتبط با مباحث هیدگر است و همچنین مراجعه به مقالات و آثار منتشر شده در نمایه‌ها، پایان‌نامه‌ها و مجلات معتبر علمی داخلی و خارجی کوشش شده است بر اساس مطالعه کتابخانه‌ای به بررسی و تحلیل مسایل مطروحه پرداخته شود.

ت. یافته‌های تحقیق:

در نظر هیدگر تکنولوژی هم هستی را به عقب نشانده است، هم تفکر را محدود و بی‌خاصیت کرده و هم زبان را از کار انداخته است. یعنی از همان دوره افلاطون که تکنولوژی تحقق یافته است به تدریج چنین پیامدهایی را به بار آورده است تا به امروز که در نقطه اوج تحقق تکنولوژی هر یک از عناصر یاد شده، در نهایت دوری از مراتب اصیل خود گرفتار آمده اند. بر این اساس می‌توان تحلیل هیدگر از تکنولوژی را زمینه ساز درک عمیق ذات تکنولوژی دانست و این همان چیزی است که هیدگر همواره بر آن تاکید کرده است. به همین دلیل امروزه در نظر بسیاری از محققین، فلسفه تکنولوژی هیدگر، مهم‌ترین گرایش در فلسفه تکنولوژی است و هیدگر هم به عنوان مهم‌ترین فیلسوف تکنولوژی شناخته می‌شود. چرا که مبانی یاد شده با روابطی در هم تنیده و در خلاقیتی بی‌نظیر تفکری را پیش روی ما می‌گزارد که می‌توان آن را فلسفه پدیدارشناسانه تکنولوژی نامید.

عناصر موجود در فلسفه هیدگر توانسته اند نظامی استوار در باب تبیین و تحلیل تکنولوژی پدید آورند و این نظام مند بودن ناشی از این است که تفکری اصیل در پس این عناصر وجود دارد. زیرا از همان ابتدا که هیدگر تکنولوژی جدید را در نظر می‌آورد، متوجه هستی است و به دنبال این است که شیوه انکشاف هستی را در دوره معاصر بنمایاند. نتیجه‌ای که او بدان دست می‌یابد این است که شیوه انکشاف هستی در دوره معاصر «تکنولوژی» است.

ذات تکنولوژی همان گشتل است و گشتل شیوه خاصی از انکشاف هستی در دوره معاصر است که در علم جدید بروز و ظهور می‌یابد و تحلیل هیدگر از انکشاف در حقیقت، همان بیان اصول هستی‌شناسانه فلسفه هیدگر است که وقتی به بررسی سرگذشت هستی – به ویژه در دوره معاصر – می‌پردازد به تحلیل تکنولوژی منجر می‌شود. بر این اساس می‌توان فلسفه تکنولوژی هیدگر را نه به عنوان یک فلسفه درجه دوم (به این معنا که موضوع تکنولوژی را اولاً مفروض گرفته و به نحو غیر مستقیم مورد مذاقه فلسفی قرار می‌دهد) بلکه به عنوان یک فلسفه درجه اول (که تبیین او مستقیماً متوجه تکنولوژی است) در نظر گرفت.

حتی شاید در یک نگاه عمیق‌تر به مبانی و محتوای فلسفه تکنولوژی هیدگر، بشود بر این سخن اصرار ورزید که می‌توان کلیت اندیشه هیدگر را در یک گونه تبیین تکنولوژیکی عرضه نمود. این قرانت و تحلیل از فلسفه تکنولوژی هیدگر واجد همه خصالت‌های یک اندیشه فلسفی عمیق و سترگ است. چرا که این قرانت ناظر بر تفکراتی است که از دوره پیش سقراطیان تا دوره معاصر وجود داشته است و می‌تواند کلیت تفکرات فلاسفه تبیین کند.

تقدیرم به :

پدرم که اندکی شایسته را از او آموخته.

مادرم که محبت و عاطفه بی پایان به من ارزانی داشت.

و همسرم که در همه سختی ها، یار و همراه من بود.

پیشگفتار

بررسی و تحلیل اندیشه هیدگر اگر کاری قریب به محال نباشد، بسیار سخت و دشوار است. فیلسوفی که شاید همه چیز درباره او دست به دست هم داده اند تا تحلیل اندیشه او را برای ما دشوار کنند. تفکر ژرف و در عین حال ظریف او مستلزم گذر از پیچ و خم های فراوان برای رسیدن به عمق اندیشه اوست. اجزاء مختلف تفکر او در هم تنیده و با هم آمیخته اند و چه بسا در نگاه اول ممکن است که انواع و اقسام تناقض و معضلات لاینحل را بتوان به روش و محتوای تفکر او نسبت داد و همه اینها در شرایطی است که هنوز بخش قابل توجهی از آثار این فیلسوف انتشار نیافته است و به تبع آن بخش کمتری هم به زبان فارسی ترجمه شده است.

علاوه بر چنین شرایطی اینکه مسائلی از فلسفه او بخواهد زیر عنوان رساله دانشگاهی ارائه شود- که ناگزیر از رعایت اصول و چهارچوبهایی است که اساساً هیدگر مخالف آنهاست - خود به خود بر دشواری موضوع افزوده و حتی شاید در تناقض با محتوای فلسفه تکنولوژی او به نظر آید. علاوه بر این ممکن است تصور این باشد که موضوع تکنولوژی در اندیشه هیدگر، تاکنون در معرض نقد و بررسی های گسترده ای قرار گرفته است و بنابراین کار در این مرحله دشواری های کمتری است اما با کمی بررسی ملاحظه می شود که اکثر تحلیل های صورت گرفته درباره فلسفه تکنولوژی هیدگر بررسی هایی کلی است.

با این همه چرا باید چنین موضوعی و با این همه مشکلات، موضوع یک رساله دکتری باشد. پاسخ این است که اندیشه هیدگر در باب تکنولوژی تا آن اندازه عمیق است که او را به فیلسوفی طراز اول در موضوع تکنولوژی تبدیل کرده است. همین عمق و پیچیدگی منشاء ابهاماتی در تفکر او شده است که باید تا حد امکان تلاش نمود که این ابهامات و مشکلات را تقلیل داد.

علاوه بر این امروزه برای کسی که با اندیشه های هیدگر آشناست، روشن است که نظریات افرادی از قبیل مک لوهان- که پیامبر عرصه نظریات ارتباطی تلقی می شود- روگرفتی از تفکرات عمیق هیدگر است که در حوزه ارتباطات تجلی یافته است. همان کاری که افراد دیگری از قبیل دریفوس هم سعی کرده اند که در تحلیل کامپیوتر صورت دهند و این دلیل دیگری است که ما را به انجام این تحقیق مصر می کند.

آنچه که بیشتر نگارنده را - با وجود بضاعت کم او - برای ورود به این عرصه امیدوار نمود، آثاری است که اخیراً از هیدگر ترجمه شده است و برخی مفاهیم مرتبط با فلسفه تکنولوژی را می توان از لا به لای این آثار بیرون کشید و همین امر تا حدودی راه را برای تحلیل فلسفه تکنولوژی او گشوده است.

با این همه هنوز عذر نگارنده برجاست که جوانی اندیشه او ممکن است تحقیق حاضر را با اشکالاتی توأم کرده باشد و احتمالاً این عذر در بخش آخر رساله که مربوط به ارزیابی اندیشه هیدگر است، بیشتر پذیرفتنی باشد.

در پایان لازم است از جناب آقای دکتر اسدی استاد محترم راهنما که با وجود مشغلات فراوان گروه مشفقانه این تحقیق را به پیش بردند، تشکر کنم. همچنین از جناب آقای دکتر داوری اردکانی و جناب آقای دکتر مصلح سپاسگزارم.

تبیین و تحلیل عناصر اصلی فلسفه تکنولوژی هیدگر

چکیده

هیدگر از نخستین متفکرانی است که به بررسی شاعن وجودی تکنولوژی، ذات (ماهیت) آن و نسبت آن با علم جدید و هنر پرداخت. به نظر هیدگر ذات تکنولوژی اصلاً چیزی تکنیکی نیست. او به دنبال فهم ذات تکنولوژی از طریق فرهنگ یونانی است. هیدگر از معنای ابزاری تکنولوژی عبور می کند و به مفهوم تکنیک بر اساس تفسیر خاصی از علیت که مبتنی بر ظهور است، می رسد. تکنولوژی انکشاف است و در حقیقت تکنولوژی مجالی تنزل وجود و نشانه ای از تنزل تفکر به سطح علم تکنیکی است. ذات تکنولوژی که هیدگر از آن به گشتل تعبیر می کند، بدون بشر و نسبت او با هستی موضوعیت پیدا نمی کند اما در عین حال چنین انکشافی به نوعی انسان را در سلطه خود می آورد و او را کنترل می کند. در انکشاف تکنولوژی تبیین و تفسیر و فهم جهان مقصود نیست بلکه مقصود تغییر جهان است. این وضعیت خطر اصلی است و از بمب اتمی هم هولناک تر است. راه چاره، برقراری نسبت آزاد با تکنولوژی است. هیدگر تأکید می کند که وی بر ضد تکنیک نیست بلکه در نظر او نباید نسبت به آن غافل بود. در نهایت راه چاره ای که او برای رهایی از این خطر مطرح می کند، وارستگی و تأمل درباره تکنولوژی در قلمرو هنر است. بر دیدگاه هیدگر با تمام ظرافت هایی که دارد، برخی انتقادهای وارد است.

واژگان کلیدی : هیدگر(هایدگر)، تکنولوژی، ابزار، نامستوری، گشتل

Keywords : Heidegger, technology, instrument, aletheia, Gestell

فهرست مطالب

.....	مقدمه	۱
.....	فصل اول: مفاهیم و کلیات	۹
.....	۱-۱ (تعریف تکنولوژی	۱۰
.....	۱-۲ (فلسفه تکنولوژی	۱۴
.....	۱-۲-۱ (تکنولوژی و علم	۱۵
.....	۱-۲-۲ (تکنولوژی و اجتماع	۱۸
.....	۱-۲-۳ (تکنولوژی و اخلاق	۱۹
.....	۱-۲-۴ (خودگردانی تکنولوژیک	۲۰
.....	۱-۳ (تاریخچه تکنولوژی	۲۱
.....	۱-۴ (گرایشهای فلسفی و فلسفه تکنولوژی	۲۵
.....	۱-۴-۱ (نظریه های ابزاری	۲۷
.....	۱-۴-۲ (نظریه های ذات گرایانه	۲۸
.....	۱-۴-۳ (نظریه های انتقادی	۲۸
.....	۱-۵ (جایگاه هیدگر در فلسفه تکنولوژی	۲۹
.....	فصل دوم: مبانی فلسفه تکنولوژی هایدگر	۳۲
.....	مقدمه	۳۳
.....	۲-۱ (پدیدار شناسی	۳۵
.....	۲-۱-۱ (معنای پدیدار شناسی	۳۵
.....	۲-۱-۲ (پدیدار شناسی هوسرل	۳۷
.....	۲-۱-۳ (پدیدار شناسی وجود شناسانه هایدگر	۳۹
.....	۲-۱-۴ (تحلیل ابزار	۴۳
.....	۲-۱-۴-۱ (تحلیل ابزار در وجود و زمان	۴۴
.....	۲-۱-۴-۲ (تحلیل ابزار در افادات	۵۰

۵۳	هستی شناسی بنیادین (۲-۲)
۵۳	پرسش از هستی (۲-۲-۱)
۵۷	هستی و زمان (۲-۲-۲)
۵۸	هستی و رویداد (۲-۲-۳)
۶۳	دازاین (۲-۳)
۶۳	ذات دازاین (۲-۳-۱)
۶۸	اگزیستانس (۲-۳-۲)
۷۱	وضعیت های دازاین (۲-۳-۳)
۷۵	تاریخیت دازاین (۲-۳-۴)
۷۶	تفکر بنیادین (۲-۴)
۷۶	متافیزیک (۲-۴-۱)
۸۱	ذات تفکر (۲-۴-۲)
۸۵	حقیقت (۲-۴-۳)
۸۹	زبان و تکنولوژی (۲-۵)
۸۹	زبان و هستی (۲-۵-۱)
۹۲	زبان و تفکر (۲-۵-۲)
۹۳	حفظ زبان (۲-۵-۳)
۹۵	زبان تکنولوژیک (۲-۵-۴)
۹۸	جمع بندی فصل دوم
۱۰۲	فصل سوم: فلسفه تکنولوژی هایدگر
۱۰۳	مقدمه
۱۰۴	ذات تکنولوژی (۳-۱)
۱۰۴	تعریف ابزاری (۳-۱-۱)
۱۰۷	خنثی نبودن تکنولوژی (۳-۱-۲)
۱۰۹	تکنولوژی قدیم و جدید (۳-۱-۳)
۱۱۰	ذات غیر تکنولوژیک تکنولوژی (۳-۱-۴)

- ۱۱۲..... (۳-۱-۵) ظهور حقیقت و تکنولوژی تکنولوژی.
- ۱۱۵..... (۳-۲) علیت و تکنولوژی.
- ۱۱۶..... (۳-۲-۱) معنای علیت و علل اربعه.
- ۱۱۹..... (۳-۲-۲) ابداع.
- ۱۲۱..... (۳-۲-۳) تخته.
- ۱۲۷..... (۳-۲-۴) علیت در نزد هایدگر.
- ۱۲۸..... (۳-۲-۵) علیت تکنولوژیک.
- ۱۳۱..... (۳-۳) علم جدید.
- ۱۳۲..... (۳-۳-۱) معنای امروزی علم.
- ۱۳۲..... (۳-۳-۱-۱) علم و فلسفه.
- ۱۳۴..... (۳-۳-۱-۲) ویژگی های علم جدید.
- ۱۳۶..... (۳-۳-۲) ریاضیات و تفکر آماری.
- ۱۴۲..... (۳-۳-۳) فیزیک جدید.
- ۱۴۵..... (۳-۳-۴) ابژکتیویسم.
- ۱۴۸..... (۳-۳-۵) پژوهش علمی.
- ۱۵۲..... (۳-۳-۶) علم در نظر هایدگر.
- ۱۵۵..... (۳-۳-۷) نسبت علم و تکنولوژی.
- ۱۵۹..... (۳-۴) گشتل.
- ۱۵۹..... (۳-۴-۱) معنای گشتل.
- ۱۶۲..... (۳-۴-۲) قالب بندی.
- ۱۶۷..... (۳-۴-۳) ذخیره کردن.
- ۱۷۱..... (۳-۴-۴) تعرض و سلطه.
- ۱۷۴..... (۳-۵) انکشاف.
- ۱۷۴..... (۳-۵-۱) معنای انکشاف.
- ۱۷۷..... (۳-۵-۲) ظهور و خفا.
- ۱۷۹..... (۳-۵-۳) اقسام انکشاف.
- ۱۸۱..... (۳-۵-۴) انکشاف و تکنیک.
- ۱۸۴..... (۳-۵-۵) انکشاف و انسان.
- ۱۸۶..... (۳-۶) انسان و تکنیک.

۱۸۶ جایگاه انسان (۳-۶-۱)
۱۸۹ نسبت انسان و تکنیک (۳-۶-۲)
۱۹۰ تأثیرات تکنیک بر انسان (۳-۶-۳)
۱۹۴ تقدیر و تکنولوژی (۳-۷)
۱۹۴ معنای تقدیر (۳-۷-۱)
۱۹۸ تقدیر تکنولوژیک (۳-۷-۲)
۲۰۰ نسبت آزاد با تکنولوژی (۳-۷-۳)
۲۰۳ خطر و تکنیک (۳-۸)
۲۰۳ معنای خطر (۳-۸-۱)
۲۰۵ خطر تکنولوژیک (۳-۸-۲)
۲۰۷ انواع خطر (۳-۸-۳)
۲۱۱ نجات بخشی (۳-۹)
۲۱۱ نجات بخشی در درون خطر (۳-۹-۱)
۲۱۵ اعطاء تکنولوژیک (۳-۹-۲)
۲۱۸ تکنولوژی و نجات بخشی (۳-۹-۳)
۲۲۱ تفکر معنوی (۳-۱۰)
۲۲۱ معنای تفکر معنوی (۳-۱۰-۱)
۲۲۵ تفکر معنوی و شاعری (۳-۱۰-۲)
۲۲۹ تفکر معنوی و تکنولوژی (۳-۱۰-۳)
۲۳۲ دست یابی به تفکر معنوی (۳-۱۰-۴)
۲۳۴ هنر و تکنولوژی (۳-۱۱)
۲۳۴ ذات هنر (۳-۱۱-۱)
۲۳۸ هنر و انکشاف حقیقت (۳-۱۱-۲)
۲۴۰ هنر و تکنولوژی (۳-۱۱-۳)
۲۴۴ نتیجه گیری فصل سوم
۲۴۹ فصل چهارم: نتیجه گیری و ارزیابی
۲۵۰ مقدمه
۲۵۲ نقد و بررسی ساختار فلسفه تکنولوژی هیدگر (۴-۱)
۲۵۲ ارزیابی مبانی فلسفه تکنولوژی هیدگر (۴-۱-۱)

۲۵۳ (۴-۱-۱-۱) پدیدارشناسی و تکنولوژی.
۲۵۴ (۴-۱-۱-۲) هستی و تکنولوژی.
۲۶۱ (۴-۱-۱-۳) تاریخ اندیشه و تکنولوژی.
۲۶۳ (۴-۱-۱-۴) زبان و تکنولوژی.
۲۶۵ (۴-۱-۱-۵) تحلیل ابزار.
۲۶۷ (۴-۱-۲) ارزیابی عناصر فلسفه تکنولوژی هیدگر.
۲۶۷ (۴-۱-۲-۱) ذات تکنولوژی.
۲۶۹ (۴-۱-۲-۲) علیت و تکنولوژی.
۲۷۱ (۴-۱-۲-۳) انکشاف تکنولوژیک.
۲۷۴ (۴-۱-۲-۴) گشتل.
۲۷۵ (۴-۱-۲-۵) انسان و تکنولوژی.
۲۷۷ (۴-۱-۲-۶) تقدیر تکنولوژیک.
۲۷۹ (۴-۱-۲-۷) خطر تکنولوژیک.
۲۸۱ (۴-۱-۲-۸) تکنولوژی و نجات بخشی.
۲۸۴ (۴-۱-۲-۹) تفکر معنوی.
۲۸۷ (۴-۲) نقد مبنایی.
۲۸۷ (۴-۲-۱) نسبت تکنولوژی با سایر حوزه های معرف.
۲۸۸ (۴-۲-۱-۱) تکنولوژی و علم.
۲۹۲ (۴-۲-۱-۲) تکنولوژی و هنر.
۲۹۴ (۴-۲-۱-۳) تکنولوژی و سیاست.
۲۹۶ (۴-۲-۱-۴) تکنولوژی و دین.
۲۹۷ (۴-۲-۱-۵) تکنولوژی و فرهنگ.
۲۹۸ (۴-۲-۱-۶) تکنولوژی و اخلاق.
۲۹۹ (۴-۲-۲) نقد مبنایی از سوی فیلسوفان و شارحین.
.....	منابع.
۳۰۳
چکیده
۳۱۲ انگلیسی.

اختصارات منابع هیدگر

- (۱۳۶۵). خطابه یادبود [سال انتشار . نام اثر]
- (۱۳۷۴). تفکری دیگر
- (۱۳۷۵). پرسشی در باب تکنولوژی (ترجمه دکتر اسدی)
- (۱۳۷۶). فلسفه چیست؟
- (۱۳۷۸ الف). به چه کار آیند شاعران
- (۱۳۷۸ ب). عصر تصویر جهان
- (۱۳۷۸ ج). مصاحبه با ویسر
- (۱۳۸۲ الف). راه بازگشت به درون سرزمین مابعدالطبیعه
- (۱۳۸۲ ب). وارستگی: گفتاری در تفکر معنوی
- (۱۳۸۳ الف). درآمد وجود و زمان
- (۱۳۸۳ ب). متافیزیک چیست؟
- (۱۳۸۴). پایان فلسفه و وظیفه تفکر
- (۱۳۸۵ الف). سرآغاز کار هنری
- (۱۳۸۵ ب). معنای تفکر چیست؟
- (۱۳۸۶ الف). تفکر و شاعری (نیچه / هولدرلین)
- (۱۳۸۶ ب). پرسش از تکنولوژی (ترجمه آقای اعتماد)
- (۱۳۸۶ ج). معماری قدیم و تکنولوژی جدید
- (۱۳۸۶ د). مفهوم زمان و چند اثر دیگر
- (۱۳۸۷). هستی و زمان (ترجمه آقای جمادی)
- (۱۳۸۸ الف). چه باشد آنچه خوانندش تفکر
- (۱۳۸۸ ب). نامه ای در باب انسان گرایی
- (۱۳۸۹ الف). چیز
- (۱۳۸۹ ب). هستی و زمان (ترجمه دکتر رشیدیان)
- (۱۳۸۹ ج). زیان
- (۱۳۸۹ د). عمارت، سکونت، فکرت
- (۱۳۸۹ ه). چرا شاعران
- (1977). **The Turning**
- (1988). **Being and time**
- (1993). **What Is Metaphysics?** Pp37-88

- (1993). **The Origion of the Work of Art**. Pp139-212
- (1993). **Letter on Humanism** pp213-266
- (1993). **Modern Science, Metaphysics and Mathemathics**. Pp267-306
- (1993). **The Question Concerning Technology** pp307-342
- (1993). **What calls for Thinking?**. Pp364-392
- (1993). **The End of Philosophy and the Task of Thinking**. Pp427-449

مقدمه

هیدگر جزء اولین کسانی است که موضوع تکنولوژی را به طور جدی و به گونه ای فلسفی مورد مذاقه قرار می دهد. او با اشاره به مفهوم «بودن در جهان»، تحلیل پدیدارشناختی از محیط روزمره ارایه می کند. اگرچه تمرکز اصلی هایدگر بر موضوع تکنولوژی بعد از وجود و زمان و در "پرسش از تکنولوژی" شکل می گیرد اما این اندیشه هیچ گاه پیوند خود را با عناصر اصلی اندیشه هیدگر از دست نداده است.

به نظر او ذات تکنولوژی به هیچ وجه امری تکنولوژیک نیست. علاوه بر آن نباید تکنولوژی را امری خنثی تصور کرد زیرا در آن صورت تسلیم آن خواهیم شد. هیدگر برای بیان منظور خود درباره تکنولوژی، به سراغ افلاطون و ارسطو می رود و از تحلیل مفهوم پوئیسس و تخته کمک می گیرد تا نشان دهد که ماهیت تکنولوژی ربطی تام با انکشاف دارد. به نظر او انکشاف حاضر در تکنولوژی جدید نوعی تعرض است. تعرضی که از این انتظار بیجا ناشی شده که طبیعت باید تامین کننده انرژی باشد و این همان چهارچوب بندی است.

به نظر هیدگر منشاء پیدایش علم جدید، نگاه تکنولوژیکی است زیرا نگرش و رفتار متمایل به چهارچوب بندی در بشر، باعث پیدایش علوم دقیقه جدید می شود. هیدگر قائل به این نیست که باید با این تکنولوژی به مبارزه پرداخت بلکه نظر او این است که نباید نسبت به آن غافل بود. در نهایت راه چاره ای که او برای رهایی از این خطر مطرح می کند وارستگی و تأمل درباره تکنولوژی در قلمرو هنر است.

اهمیت و ضرورت

اهمیت و ضرورت بررسی دیدگاه هیدگر درباره تکنولوژی از آنجا ناشی می شود که تا قبل از هیدگر تعاریف معمولی از تکنولوژی و حتی تعاریف فلسفی نوعی تعاریف ابزاری و مبتنی بر رویکردی جامعه شناختی بوده است. اما هیدگر با تبیین هستی شناختی که از تکنولوژی ارایه می دهد، افق

جدیدی را در فهم تکنولوژی می‌گشاید که مسبوق به سابقه نیست. مضاف بر آن این تحلیل از تکنولوژی چنان با تعابیر پیچیده و دشوار فلسفی آمیخته است که استفاده از دیدگاه او برای اهل فلسفه و خصوصا غیراهالی فلسفه تا حدودی ناممکن می‌شود. لذا لازم است برای برطرف کردن ابهامات و پیچیدگیهای تبیین‌های دیگر از تکنولوژی و قابل استفاده کردن آن برای دیگر شاخه‌های علوم انسانی و حتی علوم پایه نیاز جدی به بررسی دیدگاه هیدگر باشد. بنابراین منظور اصلی از این تحقیق تبیین و تحلیل عناصر اصلی فلسفه تکنولوژی هیدگر و بیان نقاط مبهم آن است و کمتر متوجه نقادی فلسفی به معنای متداول آن در فلسفه خواهد بود.

اهمیت این تحقیق به ویژه با تاکیداتی که در جامعه ما بر آراء هیدگر وجود دارد اما عموماً به نظریات او در باب علم کمتر توجه می‌شود، مضاعف خواهد بود. همچنین تحقیقاتی از این دست می‌تواند برخی سوء تعبیرها که درباره هیدگر وجود دارد را برطرف نماید.

پرسش‌های تحقیق :

(الف) پرسش اصلی :

تکنولوژی جدید چگونه وجودی است که ذات آن باید بر اساس تعریف جدیدی از علیت و در نسبت با حقیقت و هنر و معرفت معرفی شود؟

(ب) سوالات فرعی

۱- چگونه تکنولوژی از ماهیت (ذات) تکنولوژی متمایز می‌شود؟

۲- تعریف جدید هیدگر از علیت چیست؟

۳- نسبت انکشاف با پوئیسیس و ماهیت تکنولوژی چیست؟

۴- نسبت تخریب با هنر و حقیقت چیست؟

۵- نسبت علم جدید و تکنولوژی چیست؟

۶- گشتل چیست؟

۷- نسبت گشتل با تقدیر و آزادی و خطر و نجات بخشی چیست؟

۸- نسبت آزاد با تکنولوژی به چه معناست؟

۹- نسبت هنر و تکنیک جدید چیست؟

فرضیه تحقیق

اساساً چنین تحقیق‌هایی چون از نوع اکتشافی هستند نمی‌توانند با فرضیه آغاز شوند. البته به یک تعبیر دیدگاهی که ترکیبی از اندیشه آیدی و درایفوس در تفسیر فلسفه تکنولوژی هیدگر است، می‌تواند مبنای مناسبی برای این تحقیق باشد. بر این اساس فلسفه تکنولوژی هیدگر برآمده از دو عنصر است که عنصر اول نگاه وجود‌شناسانه و عنصر دوم رویکرد هیدگر به علم جدید است.^۱

پیشینه تحقیق

در این زمینه تاکنون در زبان فارسی کار مستقل و جامعی صورت نگرفته است و البته حتی تحقیقات انجام گرفته به زبان لاتین هم کمتر از آن چیزی است که ممکن است به ذهن بیاید. برخی آثار و مقالات قابل ذکر عبارتند از:

فلسفه تکنولوژی، شاپور اعتماد، ۱۳۸۶، آثاری از هیدگر و دون آیدی: در این اثر به ترجمه سه مقاله از هیدگر که یکی از آنها مقاله مشهور "پرسش از تکنولوژی" است و ترجمه دو مقاله از آیدی پرداخته می‌شود.

پرسش در باب تکنولوژی، محمد رضا اسدی، ۱۳۷۵: این کتاب ترجمه مقاله مشهور "پرسش از تکنولوژی" است که در ضمن آن به شرح مختصر این رساله نیز پرداخته شده است.

رضا داوری، تکنیک و تاریخ، ۱۳۸۱: عنوان مقاله ای است که در مجله نامه فرهنگ به چاپ رسیده است. در این مقاله با تاکید بر آراء هیدگر به بررسی نسبت تکنولوژی و تاریخ پرداخته می‌شود.

^۱ برای توضیحات بیشتر به فصل چهارم مراجعه شود.

محمود خاتمی، رای هیدگر درباره نسبت تکنولوژی و هنر، ۱۳۸۲: در این مقاله که در مجله نامه فرهنگ چاپ شده است به جایگاه ویژه هنر در فلسفه تکنولوژی هیدگر پرداخته می شود.

محمد رضا اسدی، تحلیلی از دیدگاه هیدگر درباره نسبت انسان و تکنیک، ۱۳۷۵: در این مقاله که در شماره اول مجله قیاسات چاپ شده است مباحث انسان شناسی فلسفه تکنولوژی هیدگر مورد توجه قرار گرفته است.

جعفر بانسی، فلسفه تکنولوژی از دیدگاه هیدگر، ۱۳۸۳: عنوان پایان نامه کارشناسی ارشد است که در دانشگاه اصفهان به راهنمایی دکتر بینای مطلق دفاع شده است و در آن کلیات فلسفه تکنولوژی هیدگر بیان شده است.

امیرعباس علی زمانی، ماهیت تکنولوژی از دیدگاه هایدگر، ۱۳۷۹: این مقاله در شماره ۲۳ مجله نامه مفید به چاپ رسیده است. در این مقاله تاکید می شود که هایدگر سعی در کشف روح حاکم بر تکنولوژی جدید و بنیادهای وجودی آن دارد. هیدگر با نقد دیدگاه رایج از تکنولوژی به عنوان یک ابزار انسانی، به سوی فهم ماهیت تکنولوژی گام بر می دارد.

با وجود همه تلاش هایی که صورت گرفته است، به نظر می رسد انجام تحقیقی جامع در این زمینه با توجه به تاثیرات گسترده ای که اندیشه هیدگر در حوزه های فلسفی جامعه ما داشته است، امری ضروری باشد.

روش تحقیق

در این تحقیق با مراجعه به منابع دست اول شامل متون اصلی هیدگر و استفاده از منابع دست دوم، شامل کتاب ها، مقالات، شروح و تعلیقه های موجود در باب فلسفه تکنولوژی که مرتبط با مباحث هیدگر است و همچنین مراجعه به مقالات و آثار منتشر شده در نمایه ها، پایان نامه ها و مجلات معتبر علمی داخلی و خارجی کوشش شده است بر اساس مطالعه کتابخانه ای به بررسی و تحلیل مسایل مطروحه پرداخته شود.

ساختار تحقیق